คอลัมน์ “แจงสี่เบี้ย” ฉบับวันที่ 10 พฤศจิกายน 2569

“หนึ่งปีแบงก์ชาติ” กับ บทบาทที่กว้างกว่าการดูแลเสถียรภาพ

ดร.พรเพ็ญ สดศรีชัย
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปลายเดือนที่แล้ว ผู้ว่าการแบงก์ชาติ คุณวิทัย รัตนากร ได้เล่า ในงาน GovernorConnect: A Year in Review, Moving Forward ว่า แบงก์ชาติได้ปรับบทบาท เพื่อตอบโจทย์เศรษฐกิจที่ซับซ้อนขึ้น โดยยังยึดมั่นต่อพันธกิจหลัก ได้แก่ เสถียรภาพราคา เสถียรภาพระบบสถาบันการเงิน (สง.) และเสถียรภาพระบบการชำระเงิน แต่ในบริบทที่เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวไม่ทั่วถึง และมีปัญหาเชิงโครงสร้าง หน้าที่ของแบงก์ชาติไม่อาจมีเพียงการดูแลเสถียรภาพ จึงได้เพิ่มบทบาทการประคับประคองเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง

แบงก์ชาติใช้เครื่องมือทั้งนโยบายการเงิน โดยในรอบ 1 ปี ลดดอกเบี้ยนโยบายลง 2 ครั้ง จาก 1.50% เหลือ 1.00% นโยบายบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อลดความผันผวน และ นโยบายเฉพาะจุดเพื่อแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างผ่านการกำกับ สง. ใน 4 เรื่องสำคัญ 18 มาตรการ ยกตัวอย่าง ดังนี้

เรื่องแรก คือ การแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน เช่น โครงการ “ปิดหนี้ไว ไปต่อได้” ซึ่ง แบงก์ชาติ ร่วมกับ SAM เพื่อปรับโครงสร้างหนี้รายย่อยที่เป็น NPL ไปแล้วกว่า 1.8 แสนบัญชี จากเป้าหมาย 2 แสนบัญชีในปีนี้ เพื่อให้โอกาสคนตัวเล็กกลับมาตั้งหลักเดินหน้าต่อได้ และ การคงอัตราผ่อนชำระขั้นต่ำของบัตรเครดิตไว้ที่ 8% เพื่อไม่ให้ภาระผ่อนรายเดือนเพิ่มขึ้นเร็วเกินไปในช่วงที่รายได้ประชาชนยังฟื้นตัวไม่เต็มที่ ซึ่งช่วยคงสภาพคล่องลูกหนี้ได้ราว 2 ล้านบัญชี

เรื่องที่สอง คือ การเพิ่มโอกาสเข้าถึงสินเชื่อของ SMEs ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานและรายได้สำคัญของประเทศ แบงก์ชาติจึงได้ผลักดันโครงการ “SMEs Credit Boost” เพื่อช่วยลดความเสี่ยงด้านเครดิตและสนับสนุนการปล่อยสินเชื่อใหม่ โดยมียอดปล่อยสินเชื่อแล้วมากกว่า 8 หมื่นล้านบาท บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึง โครงการ “SMEs Secure Plus” หรือ “มีทรัพย์เพิ่ม เติมสภาพคล่อง”

แบงก์ชาติยังเตรียมเปิดโครงการ “SMEs Credit Portal” ช่วงต้นปี 2570 เพื่อเป็นช่องทางกลางเชื่อมผู้ประกอบการกับผู้ให้สินเชื่อ พร้อมพัฒนาการใช้ข้อมูลทางเลือก เพื่อช่วยให้ สง. มองเห็นศักยภาพของธุรกิจได้รอบด้านขึ้น

เรื่องที่สาม คือ การสร้างความเป็นธรรมในการใช้บริการทางการเงิน โดยลด / ยกเลิกค่าธรรมเนียมบริการทางการเงิน 19 รายการ ซึ่งช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายลูกค้ารายย่อยและ SMEs ได้ถึง 8,000 ล้านบาทต่อปี

ยังมีอีกหลายมาตรการที่อยู่ระหว่าง hearing และคาดว่าจะประกาศใช้ปลายปีนี้ถึงไตรมาสแรกปีหน้า เช่น การกำกับบริการ “ซื้อก่อน จ่ายทีหลัง” (BNPL) เพราะความสะดวกและการอนุมัติอย่างรวดเร็วอาจทำให้บางคนก่อหนี้โดยไม่ทันประเมินภาระทั้งหมด แนวทางกำกับจึงมุ่งให้ผู้ให้บริการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ เปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจน และ ไม่กระตุ้นให้ผู้บริโภคก่อหนี้เกินความจำเป็น นอกจากนี้ ยังมีมาตรการลดค่าตรวจเครดิตบูโร การยกระดับธุรกิจ Money Changer และการกำกับ THB Stablecoin

เรื่องที่สี่ คือ การป้องกันเงินเทาผ่านระบบการเงิน เพราะการหลอกลวง และกิจกรรมผิดกฎหมายล้วนต้องอาศัยช่องทางการเงินในการรับ โอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน ภาคการเงินจึงต้องมีบทบาททั้งการป้องกัน ตรวจจับ และหยุดยั้งธุรกรรมที่มีความเสี่ยง โดยแบงก์ชาติได้ออกหลายมาตรการ เช่น กำหนดผู้ให้บริการต้องตรวจสอบและรู้จักตัวตนของลูกค้าอย่างเข้มงวด (KYC/CDD/EDD) การตรวจจับธุรกรรมทางการเงินต้องสงสัย การยืนยันตัวตนของร้านค้า (KYM) ของธุรกิจรับชำระเงิน

แบงก์ชาติได้ร่วมกับภาคการเงิน จัดทำ Framework for Safeguarding the Financial Sector from Illicit Activities และร่วมกับ IMF และกลุ่มธนาคารโลก ในงาน AM2026 ผลักดัน Bangkok Blueprint สู่สากล

แบงก์ชาติยังได้ออกเกณฑ์กำกับธุรกรรมเงินสด 5 ล้านบาทขึ้นไป ด้านการถอน เมื่อเดือน เม.ย. 69 ซึ่งพบว่า มูลค่าการถอนเงินสดลดลงกว่า 57% เมื่อเทียบกับเดือน ม.ค. 69 สะท้อนให้เห็นว่าการเพิ่มความโปร่งใสสามารถช่วยลดช่องทางเคลื่อนย้ายเงินที่มีความเสี่ยง

ตั้งแต่ 1 พ.ย. 69 แบงก์ชาติต่อยอดมาตรการฯ ให้กว้างขึ้น ดังนั้น เกณฑ์กำกับธุรกรรมเงินสด 5 ล้านบาทขึ้นไป ปัจจุบัน จึงครอบคลุม

(1) การถอนเงินสด / การถอนเงินเป็นเช็คหรือดราฟต์ไม่ขีดคร่อม / การขายเช็คหรือดราฟต์เพื่อรับเงินสด

(2) การฝากเงินสด / การฝากเงินด้วยเช็คหรือดราฟต์ (ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน) / การฝากเงินที่ไม่ได้อยู่ในรูปบัญชีเงินฝาก (เช่น บัตรเงินฝาก)

(3) การซื้อ ขาย หรือ แลกเปลี่ยนธนบัตรสกุลเงินตราต่างประเทศ

(4) การซื้อเช็คหรือดราฟต์ด้วยเงินสด

(5) การรับแลกธนบัตรสกุลเงินบาท (ไม่รวมกรณีธนบัตรชำรุด) การรับชำระเงินค่าผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินด้วยเงินสดหรือเช็คหรือดราฟต์ (ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน)

เมื่อมีการทำธุรกรรมเงินสด 5 ล้านบาทขึ้นไป ธนาคารจะสอบถามแหล่งที่มาของเงิน วัตถุประสงค์ของธุรกรรม และขอเอกสารประกอบตามความจำเป็น หากเป็นเงินจากการขายทรัพย์สิน การดำเนินธุรกิจมรดก หรือกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย และสามารถอธิบายที่มาได้ ลูกค้ายังคงทำธุรกรรมได้ตามปกติ

การนับวงเงิน 5 ล้านบาท ทั้งเงินสด และเช็ค/ดราฟต์เงินสดที่ไม่ขีดคร่อม จะนับรวมกันเป็น <u>รายธนาคาร ต่อรายลูกค้า และต่อวัน</u> โดยแคชเชียร์เช็คหรือดราฟต์ที่ออกโดยธนาคาร จะต้องแจ้งแหล่งที่มา แต่หากเป็นเช็คที่ออกโดยบัญชีส่วนบุคคลหรือนิติบุคคล ที่เจ้าของบัญชีสั่งจ่ายจากบัญชีตนเอง ไม่ว่ามูลค่าเท่าใดสามารถนำฝากได้ตามปกติ

เหตุผลที่ต้องการข้อมูลเพิ่ม เพราะเงินสดติดตามเส้นทางได้ยากกว่าการโอนผ่านบัญชี เมื่อเงินออกจากระบบแล้ว อาจไม่ทราบว่าเงินถูกส่งต่อให้ใครหรือนำไปใช้ทำอะไร จึงมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้ปกปิดแหล่งที่มาหรือเคลื่อนย้ายเงินจากการกระทำผิด โดยเกณฑ์ดังกล่าวไม่กระทบการโอนเงิน 5 ล้านบาทขึ้นไปผ่านระบบบัญชี เพราะสามารถตรวจสอบเส้นทางเงินได้อยู่แล้ว

ทั้งหมดนี้ เป็นงานของแบงก์ชาติในรอบหนึ่งปี โดยผู้ว่าการฯ คุณวิทัย กล่าวว่า แบงก์ชาติจะยังคงเดินหน้าต่อ โดยแผนงานปีหน้า จะเน้นเรื่องการแก้หนี้ครัวเรือน การเข้าถึงสินเชื่อ SMEs และ การกำกับดูแล Non-bank ทุกประเภท เพราะมีขนาดใหญ่ขึ้น รูปแบบการประกอบธุรกิจมีความซับซ้อนขึ้น และ มูลค่าสินเชื่อเติบโตขึ้นมาก แบงก์ชาติจึงให้ความสำคัญเพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการให้ได้รับความเป็นธรรมค่ะ

** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด **